

28.11.2025

Lakivaliokunta
HE 170/2025 vp

Asiantuntijalausunto

SLAPP-direktiivin tarkoituksena on tukea julkista keskustelua suojaamalla siihen osallistuvia henkilöitä perusteettomilta ja väärinkäyttöön perustuvilta kanteilta riita-asioissa, joilla on rajat ylittäviä vaikutuksia. Julkista keskustelua mahdollisesti rajoittavat vahingonkorvausvaatimukset ja oikeudenkäynnit liittyvät Suomessa kuitenkin tyypillisesti rikosprosesseihin. Kyseessä olevalla, direktiiviin perustuvalla lainsäädäntömuutoksella ei näin ollen todennäköisesti ole merkittävää vaikutusta julkiseen keskusteluun Suomessa. Direktiivin implementointi EU:n alueella saattaa toki toimia eurooppalaisessa kontekstissa, mikäli "forum shopping" -tyyppinen ilmiö kohdistuisi Suomessa toimivaan tahoon ja kanteita pyrittäisiin nostamaan ulkomailla.

Esityksessä on todettu, että "Selvä perusteettomuus tarkoittaisi laissa samaa kuin oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 6 §:n 2 momentissa." Selvästi perusteettoman kanteen hylkääminen on siis mahdollista kotimaisissakin riita-asioissa. Koska SLAPP-tyyppiset tapaukset liittyvät Suomessa lähinnä rikosoikeudellisiin asioihin, pitäisi niissäkin tapauksissa jo varhaisessa vaiheessa tunnistaa sellaiset tutkintapyynnöt, jotka ovat selvästi perusteettomia ja joiden osalta "uhrilla" ei ole oikeussuojan tarvetta. Tällaisessa rikosprosessissa vastaaja jää edelleen vaille mahdollisuutta saada tukea yhteisöltä, jonka tarkoituksena on suojella tai edistää julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden oikeuksia. Mikään ei myöskään takaa näissä tilanteissa direktiivin edellyttämää viivytyksetöntä käsittelyä.

Tältä osin vahingollisen ja oikeuden väärinkäyttöä tarkoittavan kanteen uhrin oikeusturva on kotimaassa tällä hetkellä puutteellinen. Käytännössä rikosoikeusjärjestelmämme mahdollistaa jopa täysimittaisen oikeudenkäynnin, vaikkei kantajalla olisi varsinaista oikeussuojan tarvetta. Pelkästään Suomessa tapahtuvan strategisen häirintäkanteen uhri ei siis saa samantasoista suojaa ja tukea kuin strategisen häirintäkanteen uhri rajat ylittävissä tapauksissa.

Mikäli julkista keskustelua käyvän tahon suojaa halutaan Suomessa parantaa, tulisi oikeusjärjestelmämme toimijoiden kykyä tunnistaa perusteettomat häirintäkanteet vahvistaa myös muilla keinoin.

Medialiiton 1.7.2025 lausuman mukaisesti on todettava, että käytännössä olennaista on huolehtia ammattimaisen journalistisen median sekä journalisteja edustavien järjestöjen toimintaedellytyksistä, jotta ne

Siltasaarenkatu
18 A 7.krs.
PL 252
00531 Helsinki

Bronbergsgatan
18 A 7. vån
PB 252
00531 Helsingfors

kykenevät tukemaan häirinnän kohteeksi joutuneita toimittajia. On huolehdittava esitutkintaviranomaisten riittävästä tietotaidosta julkisen keskustelun vaientamistarkoituksessa tehtyjen rikosilmoitusten käsittelyssä ja esimerkiksi toimittajiin kohdistuvien uhkien riittävässä priorisoinnissa. Journalistiliitto toteaa, että tätä tavoitetta voisi edistää esimerkiksi mahdollistamalla journalisteja edustavien yhteisöjen kuuleminen direktiivin tarkoittamalla tavalla myös sananvapausrikoksiin liittyvissä esitutkinnoissa.

SUOMEN JOURNALISTILIITTO – FINLANDS JOURNALISTFÖRBUND RY

Tytti Oras
juristi